

SŁOWO NA 100-LECIE PEO PROFESSIONAL ENGINEERS ONTARIO

14 VI 1922 - 14 VI 2022

Dzisiaj minęła 100-letnia rocznica utworzenia organizacji inżynierskiej Professional Engineers Ontario (PEO), która jest instytucją regulującą prawnie zasady praktyki inżynierskiej w prowincji Ontario. Głównym celem PEO była i jest ochrona oraz bezpieczeństwo obywateli we wszystkich tych dziedzinach działalności inżynierskiej, gdzie konieczna jest licencja do wykonywania zawodu inżyniera. PEO wydaje licencje dla inżynierów wszelkich specjalności, którzy spełniają prawnie warunki wykonywania zawodu. Równocześnie reguluje oferowanie usług w dziedzinie inżynierii w prowincji Ontario. Każdy z inżynierów, który zakwalifikuje się otrzymuje dyplom licencyjny wraz z pieczętką oraz ma prawo używania tytułu Professional Engineer (P.Eng.). Do pełnej niezależnej działalności konieczny jest także dyplom zwany Certificate of Authorization, który jest również przyznawany przez PEO oraz zwykle wykupione ubezpieczenie od odpowiedzialności cywilnej (wysokość ubezpieczenia określają odpowiednie przepisy PEO). Wyższym stopniem w dziedzinie praktyki jest ubieganie się o prawo bycia Consulting Engineer (po minimum 8-letniej praktyce jako Professional Engineer zwykle pod kierunkiem Consulting Engineer). Zakres działalności inżynierskiej określa prawnie ustawa pod nazwą Professional Engineers Act - <https://www.peo.on.ca/about-peo/what-is-peo/acts-regulations-and-laws>.

W szeregu dziedzinach inżynierskich posiadanie licencji nie jest koniecznie wymagane, gdy na przykład dany inżynier pracuje dla firmy, która przejmuje wszelką odpowiedzialność prawną za swoje projekty. Taka firma musi się jednak wykazać odpowiednią liczbą zarejestrowanych i licencjonowanych inżynierów. Obecnie we wszystkich szkołach inżynierskich (na wydziałach inżynierskich uniwersytetów) każdy z etatowych profesorów, ale również tych profesorów, którzy nie posiadają etatu, ale wchodzi w skład fakultetu uczelni, muszą posiadać licencję inżyniera profesjonalnego w

provincji Ontario. Każdy program inżynierski na uczelniach w Ontario poddany jest okresowemu procesowi sprawdzającemu tzw. akredytacji przeprowadzanej przez Canadian Council of Professional Engineers. Wszystkie prowincjonalne organizacje regulujące działalność inżynierską w Kanadzie wchodzi w skład tej Rady (która jest zarejestrowana na szczeblu federalnym).

Zasady etyki inżynierskiej są regulowane prawnie przez PEO i to podnosi prestiż całej profesji i wszystkich inżynierów, którzy posiadają licencję. Pracownicy rządowi na wszystkich szczeblach inżynierskich również powinni posiadać licencje inżynierskie. Licencja jest zwykle wymagana dla pełnienia szczególnie wyższej pozycji inżynierskiej (wg przepisów rządu federalnego oraz kontraktów wynegocjowanych dla tej kategorii pozycji przez związek zawodowy pracowników rządowych tzw. Professional Institute of Public Service in Canada (PIPS)).

Od 1941 polscy inżynierowie przybywali do Kanady, w tym przede wszystkim do prowincji Ontario, jak również do innych prowincji, zwykle nie zdając sobie sprawy jak skomplikowane są zasady i wymagania prawne dla wykonywania zawodu inżyniera. W tym samym roku grupa pierwszych inżynierów, którzy otrzymali wizy do Kanady na podstawie umowy między rządem Dominion of Canada, a Rządem RP na Uchodźstwie w Londynie, postanowiła powołać Stowarzyszenie Techników Polskich w Kanadzie (STPwK). Początkowo Stowarzyszenie było filią STP w Wielkiej Brytanii do czasu zarejestrowania jako korporacja kanadyjska. Zebranie założycielskie STPwK odbyło się 15 czerwca 1941, z udziałem 27 polskich inżynierów i jednego technika, w mieszkaniu Wiktora Podoskiego, wtedy jeszcze Konsula Generalnego RP w Ottawie. W lutym 1942 po negocjacjach polsko-kanadyjskich postanowiono nawiązać stosunki dyplomatyczne na szczeblu ambasad. Konsul Wiktor Podoski został wtedy mianowany Posłem Nadzwyczajnym i Pełnomocnym w Dominion of Canada and New Foundland (która jeszcze wtedy była kolonią brytyjską).

STPwK a potem SIPwK odegrał przez 80 lat swego istnienia, ogromną rolę integrującą polskie środowisko inżynierskie w Kanadzie i dopomagał w przygotowaniu zawodowym i spełnieniu wymagań licencyjnych. Nie było to łatwe zadanie, ponieważ wiele nowych politechnik polskich powstałych po wojnie w kraju zdominowanym przez komunistów, nie było znanych w Kanadzie. Nie był też znany ich poziom nauczania ani programy inżynierskie. STP a potem SIP odegrał wielką rolę w negocjacjach wtedy

jeszcze z APEO, by uznać polskie programy inżynierskie jako równoważne programom kanadyjskim co zwalniało od trudnych egzaminów z wielu przedmiotów w jęz. angielskim. Natomiast każdy kandydat musiał zdać egzamin licencyjny z prawa i etyki zawodowej w prowincji Ontario. Z tych powodów tylko nieliczna grupa inżynierów polskich otrzymała licencje w prowincji Ontario. W tej chwili członkami PEO, posiadającymi licencję lub kategorię Engineer in Training (EIT czyli inżynierów, którzy częściowo spełniają wymagania licencyjne) jest ponad 90 tysięcy inżynierów. Wielu inżynierów bez względu na posiadanie licencji przyczyniło się walcnie do budowy prowincji Ontario, i wielu osiągnęło wysoki standard inżynierski na poziomie kanadyjskim i światowym.

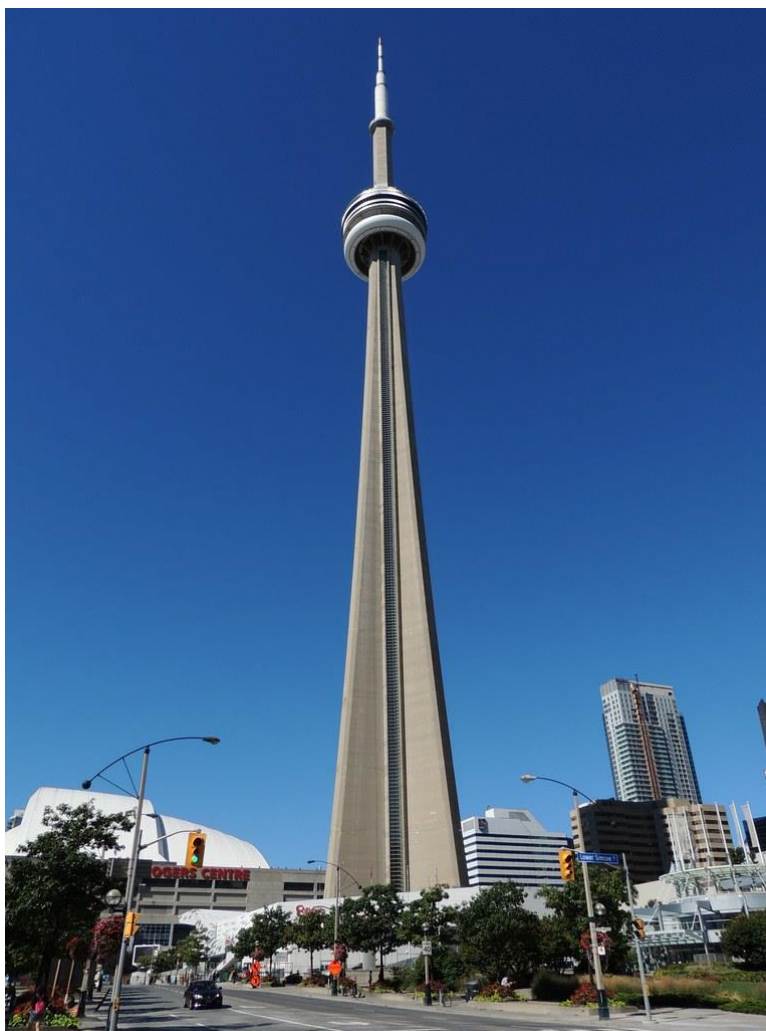

The Toronto-Dominion Centre, Toronto, Ontario – arch. L. Mies van der Rohe, J. B. Parkin and Associates oraz Bregman + Hamann
widok od strony północno-zachodniej, stan z maja 1968, wszystkie trzy wieże powstały w latach 1967 – 1991 (Fot. Ron Vickers – public domain)

Do grupy sławnych polskich inżynierów i następców Sir Casimir (Kazimierz) Gzowski, KCMG (1813 - 1898), należy zapomniany dzisiaj **inżynier Czesław Piotr (Peter) Brzozowicz, Dipl. Eng. (Lwów), P.Eng., Consulting Engineer (1911 - 1997)**. Inżynier cywilny Czesław Brzozowicz był absolwentem Politechniki Lwowskiej, i polskim oficerem, który wziął udział w kampanii polskiej wojny obronnej w 1939 i w kampanii francuskiej 1940. W 1942 przybył do Kanady na podstawie wspomnianej umowy rządowej. Początkowo pracował jako geodeta przy projekcie głównej drogi łączącej Prince George i Prince Rupert w Kolumbii Brytyjskiej, a następnie przy pracach projektowych dla Marathon Papers Mills w Toronto, projektując szereg zakładów dla tej firmy papierniczej w Północnym Ontario. Wkrótce inżynier Brzozowicz stał się bardzo znanym specjalistą budownictwa żelbetowego w Kanadzie (i również w prowincji Ontario) i był projektantem wielu konstrukcji w Toronto, Winnipeg i Montrealu. Początkowo pracował w kompanii Pigott Construction i miał swój inżynierski wkład w zaprojektowanie takich sławnych obiektów kanadyjskich jak fabryka samolotów A. V. Roe (tam gdzie powstał słynny kanadyjski myśliwiec Avro Arrow), czy jedna z największych na świecie fabryk samochodów General Motors' Autoplex w Oshawa, Ontario.

Skylon -Tower w Niagara Falls, Ontario (160 m, uk. w 1968)
arch. Bregman + Hamann, , Piggot Construction Engineering
(Fot. Internet - public domain)

Wieża CN Tower w Toronto, Ontario, 553.3 m,
arch. John Andrews Architects, Webb, Zerafa, Menkes, Housden (WZMH) Architects,
NCK Structural Engineering, Foundation Building Construction
(Fot. Internet – public domain)

Inżynier Brzozowicz był też głównym konsultantem projektów konstrukcji takich obiektów jak pierwsza linia metra w Toronto (pomiędzy Yonge Street z Union Station do Elington Avenue). C .P. Brzozowicz Ltd. występowała jako wyspecjalizowana firma konsultacyjna przy wielkich projektach inżynieryjnych jak najwyższy budynek w British Commonwealth w latach 60-tych ub. wieku, Toronto-Dominion Bank, projekt arch. L. Mies van der Rohe, słynna wieża Skylon Tower z obrotową restauracją w Niagara Falls, Ontario; a także przy projekcie fundamentu wolnostojącej konstrukcji CN Tower (obecnie 9-ta najwyższa wolnostojąca wieża o konstrukcji żelbetowej na świecie). W sumie był autorem ponad 700 projektów konstrukcji inżynierskich w Kanadzie.

W roku 80-lecia SIPwK, Oddziały Mississauga i Ottawa dla uczczenia tej rocznicy postanowiły wybić pamiątkowy medal wykonany przez Mennicę Polską. Na medalu są pokazane wybitne osiągnięcia inżynierów i techników polskich w Kanadzie (samolot wielozadaniowy Beaver (proj. W. J. Jakimiuk i jego zespół z De Havilland Canada); samolot Avro Arrow RL-201, którego oblatywaczem był polski myśliwski as i pilot mjr Janusz Żurkowski oraz wieża CN Tower, przy której projekcie pracował Inż. Czesław Piotr Brzozowicz (absolwent Politechniki Lwowskiej))¹.

Dr. Alexander Maciej Jabłoński, P.Eng

Medal 80-lecia SIPwK ufundowany przez Oddziały Mississauga i Ottawa SIPwK
(Fot. A. M. Jabłoński)

Link do pamiątkowych materiałów 100-lecia PEO

["PEO turns 100" feature,](#)

[centennial video](#)

[press release](#)

---

¹ W sprawie nabycia Pamiątkowego Medalu 80-lecia można się kontaktować via e-mail: alexstarza@gmail.com .